

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1992/2

Karar Sayısı : 1992/22

Karar Günü : 31.3.1992

R.G. Tarih-Sayı :05.01.1994-21809

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Giresun Ağır Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 12.4.1991 günlü, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun geçici 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY :

Toplu Kaçakçılık suçundan 1918 sayılı Yasa'nın 27/3-4, 33/son, 41. ve Türk Ceza Yasası'nın 59. maddeleri uyarınca sonuçta on yıl ağır hapis ve 141.029.980.- lira ağır para cezasına çarptırılan ve cezasını Giresun Yarıaçık Cezaevinde çekmekte olan hükümlü, 18.12.1991 günlü dilekçe ile, Giresun Ağır Ceza Mahkemesi'ne başvurarak şartla salıverilmesi isteminde bulunmuştur.

Görüşü sorulan Cumhuriyet Savcısı, hükümlünün 3713 sayılı Yasa'nın geçici 1. maddesinden yararlanması için 141.029.980.- lira olan para cezasını ödemesi gerektiğini, bu nedenle istemin reddini talep etmiş, ancak bu zorunluğu getiren 3713 sayılı Yasa'nın geçici 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin Anayasa'ya aykırı olduğunu ileri sürmüştür.

Anayasa'ya aykırılık savını ciddi bulan Giresun Ağır Ceza Mahkemesi (c) bendinin iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ :

A. İptali İstenen Yasa Kuralı :

3713 sayılı Yasa'nın iptali istenen kuralı şöyledir :

"Geçici Madde 4.- 8.4.1991 tarihine kadar;

a).....

b).....

c) Türk Ceza Kanununun ikinci kitabının "Devlet İdaresi Aleyhinde İşlenen Cürümler" başlıklı üçüncü babında yer alan hükümlere aykırı hareket edenler ile Bankalar Kanununa aykırı hareketle bankalardan haksız ve usulsüz para alanlar, 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibi Hakkında Kanun hükümlerine muhalefet ederek menfaat temin edenler; usulsüz, yolsuz ve gerçek dışı işlemlerle ihracat, ithalat ve yatırım teşvikleri suretiyle vergi iadesi, prim, kredi, faiz farkı ve benzeri adlarla kamu kaynaklarından haksız menfaat temin edenler, yukarıda

belirtildiği şekilde haksız, usulsüz ve yolsuz olarak sağladıkları menfaat karşılıkları ve bunların fer'ilerini zamanaşımına bakılmaksızın ödemedikleri takdirde,

d).....

Hakkında bu Kanunun geçici 1 inci maddesi hükümleri uygulanmaz. Ancak, bu maddede sayılan suçlar dolayısı ile verilen ölüm cezaları yerine getirilmez. Bu hükümlüler hakkında;

Ölüm cezasına hüküm giyenler 20 yıllarını; müebbet ağır hapis cezasına hükümlüler 15 yıllarını; diğer şahsî hürriyeti bağlayıcı cezalara mahkûm edilmiş olanlar hükümlülük süresinin 1/3 ünü; çektikleri takdirde iyi halli olup olmadıklarına bakılmaksızın ve talepleri olmaksızın şartla salıverilirler.

Bu sürelerin tayininde hükümlünün tutuklu kaldığı süreler de hesaba katılır. Bu hükümlüler hakkında 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun Ek 2 nci maddesindeki indirim hükümleri uygulanmaz.

Geçici 2 nci madde (son fıkrasındaki Geçici 1 inci maddeye yapılan atıf hükmü hariç) ve Geçici 3 üncü madde hükümleri, bu hükümlüler hakkında da uygulanır."

B. İlgili Yasa Kuralı :

"Geçici Madde 1.- 8/4/1991 tarihine kadar işlenen suçlar sebebiyle;

a) Verilen ölüm cezaları yerine getirilmez. Bu durumda olanlar 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun 19 uncu maddesi hükmüne göre çekmeleri gereken cezalarının on yılını,

b) Müebbet ağır hapis cezasına hükümlü olanlar çekmeleri gereken cezalarının sekiz yılını,

c) Diğer şahsî hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûm edilmiş olanlar hükümlülük süresinin beşte birini,

Çektikleri takdirde iyi halli olup olmadıklarına bakılmaksızın ve talepleri olmaksızın şartla salıverilirler.

Bu sürelerin tayininde hükümlünün tutuklu kaldığı süreler de hesaba katılır.

Bu hükümlüler hakkında 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun Ek 2 nci maddesindeki indirim hükümleri uygulanmaz."

C. Dayanılan Anayasa Kuralları :

İtirazın gerekçesinde dayanılan Anayasa kuralları şunlardır.

1. "MADDE 2.- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir."

2. "MADDE 10.- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

IV- İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Servet TÜZÜN, Mustafa ŞAHİN, İhsan PEKEL, Selçuk TÜZÜN, Ahmet N. SEZER, Erol CANSEL, Yavuz NAZAROĞLU, Haşim KILIÇ ve Yalçın ACARGÜN'ün katılmalarıyla 31.3.1991 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında konunun özelliği nedeniyle başka hususlar üzerinde durulmaksızın işin esastan incelenmesi uygun bulunarak başvuru kararı ve ekleri, Anayasa'ya aykırı olduğu ileri sürülen yasa kuralı ile iptal istemine dayanak yapılan Anayasa kuralları, bunların gerekçeleri ve öteki yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Sınırlama Sorunu :

Salıverilme isteminde bulunan hükümlü Türk Ceza Yasası'nın diğer maddeleri ile birlikte 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibi Hakkında Kanun uyarınca cezalandırılmıştır.

Bu bakımdan itiraz konusu kurala ilişkin esas inceleme (c) bendindeki (1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibi Hakkında Kanun hükümlerine muhalefet ederek menfaat temin edenler;) hükmüyle sınırlı olarak yapılmalıdır.

B. Dava Konusu Fıkranın Anlam ve Kapsamı :

3713 sayılı Kanunun geçici 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde;

- Türk Ceza Yasası'nın 202- 281. maddeleri hükümlerine aykırı hareket edenler,

- Bankalar Kanununa aykırı hareketle bankalardan haksız ve usulsüz para alanlar,

- 1918 sayılı Kanun hükümlerine muhalefet ederek menfaat temin edenler,

- Usulsüz, yolsuz ve gerçek dışı işlemlerle ihracaat, ithalat ve yatırım teşvikleri suretiyle vergi iadesi, prim, kredi, faiz farkı ve benzeri adlarla kamu kaynaklarından haksız menfaat temin edenler hakkında Yasa'nın geçici 1. maddesinden yararlanabilmeleri için kimi koşullar getirilmektedir.

Buna göre; yukarıda belirtilen hükümlere aykırı hareket edenler, haksız, usulsüz ve yolsuz olarak sağladıkları menfaat karşılıklarını ve bunların fer'ilerini zaman aşımına bakılmaksızın ödemedikleri takdirde geçici 1. maddeden yararlanamazlar.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu :

Anayasa'nın 38. maddesinde, ceza hukuku alanında yapılacak düzenlemelerde yasa koyucunun suç ve cezalara ilişkin uyması gereken temel ilkeler belirlenmiştir. Suç ve cezalara ilişkin bu ilkelerin gözetilmesi koşuluyla ne tür eylemlerin suç sayılacağı, suç sayılan eylemlere ne kadar ve ne tür ceza verileceği, nelerin cezayı ağırlaştırıcı ya da hafifletici neden sayılacağı yasa koyucunun takdir alanı içindedir.

Suç ve ceza yönünden sınırları belirtilen bu takdir alanı, ceza sisteminin tamamlayıcı bölümünü oluşturan infaz hukuku için de geçerlidir. Bu nedenle yasakoyucu, şartla salıverilme de hükümlünün yararlanma koşullarını, suç türüne göre ayırım yaparak zaman içinde toplumsal koşul ve gereklere göre serbestçe farklı biçimde takdir edebilir.

Geçici 4. maddenin (c) bendinde belirtilen suçları işleyenler için özel salıverme şartlarının öngörülmesi Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaz. Anayasa Mahkemesi'nin birçok kararında belirtildiği gibi, yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı olacağı anlamına gelmez. Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen eşitlik mutlak anlamda bir eşitlik olmayıp, haklı nedenlerin ve ayrı konumların bulunmaması durumunda uygulanacak bir ilkedir.

Geçici 4. maddenin (c) bendinde sayılan suçları işleyenlerin bent hükmünde belirtilen şekilde haksız, usulsüz ve yolsuz olarak sağladıkları menfaat karşılıklarını ve bunların fer'ilerini zamanaşımına bakılmaksızın ödemeleri koşuluna tabi tutularak şartla tahliyesini öngören dava konusu kural için yasakoyucuyu farklı düzenlemeye yöneltten haklı nedenler vardır. Toplum düzeni ve kamu yararı gözetilerek suça göre ayırım yapılmış, değişik adlarla kamu kaynaklarından haksız menfaat temin edenlerin şartla salıverilmesi için ayrıca sağladıkları menfaat karşılıklarını ve fer'ilerini ödeme koşulu getirilmiştir.

Suçun neden olduğu zararın ödenmesi ile şartla salıverme kurumu arasında ilişki kurulmasının çeşitli örnekleri mevcuttur. Şartla salıverilmeye her türlü zararın ödenmesi koşulu kimi yabancı infaz yasalarında görülmektedir. Verilen zararın veya sağlanan menfaat karşılığının ödettirilmesinin cezaya ve şartla salıvermeye etkisini düzenleyen kurallar hukukumuzda da mevcuttur. Türk Ceza Yasası'nın 532. maddesinde iade veya zararın tazmininin kimi koşullarda cezanın tayininde üçte ikiye varan indirim sebebi olarak kabul edilmiştir. 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun'un şartla salıverilmeyi düzenleyen 19. maddesinde, şartla salıverilmenin hükümlünün maddî gücü nisbetinde kişisel hakları tazmin etmesi şartına talik edilebileceği öngörülmektedir.

Bu nedenlerle 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun geçici 4. maddesinin birinci fıkrasının dava konusu (c) bendinde (1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibi Hakkında Kanun hükümlerine muhalefet ederek menfaat temin edenler;) tümcesi yönünden Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılık görülmemiştir.

V- SONUÇ :

12.4.1991 günlü, 3713 sayılı "Terörle Mücadele Kanunu"nun;

A- Geçici 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin iptaline yönelik itiraza ilişkin esas incelemenin, bent içeriğinde geçen "...1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibi Hakkında Kanun hükümlerine muhalefet ederek menfaat temin edenler;..." hükmüyle sınırlı olarak yapılmasına, OYBİRLİĞİYLE,

Esas Sayısı : 1992/2
Karar Sayısı : 1992/22

B- Sınırlı olarak incelenmesine karar verilen bu kuralın Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Yekta Güngör ÖZDEN, Selçuk TÜZÜN, Ahmet N. SEZER ve Yalçın ACARGÜN'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

31.3.1992 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Yekta Güngör ÖZDEN	Güven DİNÇER	Servet TÜZÜN
Üye	Üye	Üye
Mustafa ŞAHİN	İhsan PEKEL	Selçuk TÜZÜN
Üye	Üye	Üye
Ahmet N. SEZER	Erol CANSEL	Yavuz NAZAROĞLU
Üye	Üye	
Haşim KILIÇ	Yalçın ACARGÜN	

KARŞIOY YAZISI

Esas Sayısı : 1992/2

Karar Sayısı : 1992/22

Karar Günü : 31.3.1992

Esas Sayısı : 1992/2
Karar Sayısı : 1992/22

25.12.1991 günlü, Esas: 1991/49, Karar: 1991/54 sayılı karar nedeniyle yazdığım Karşıoy Gerekçesini bu karar için de tekrarlıyorum.

Üye

Selçuk TÜZÜN